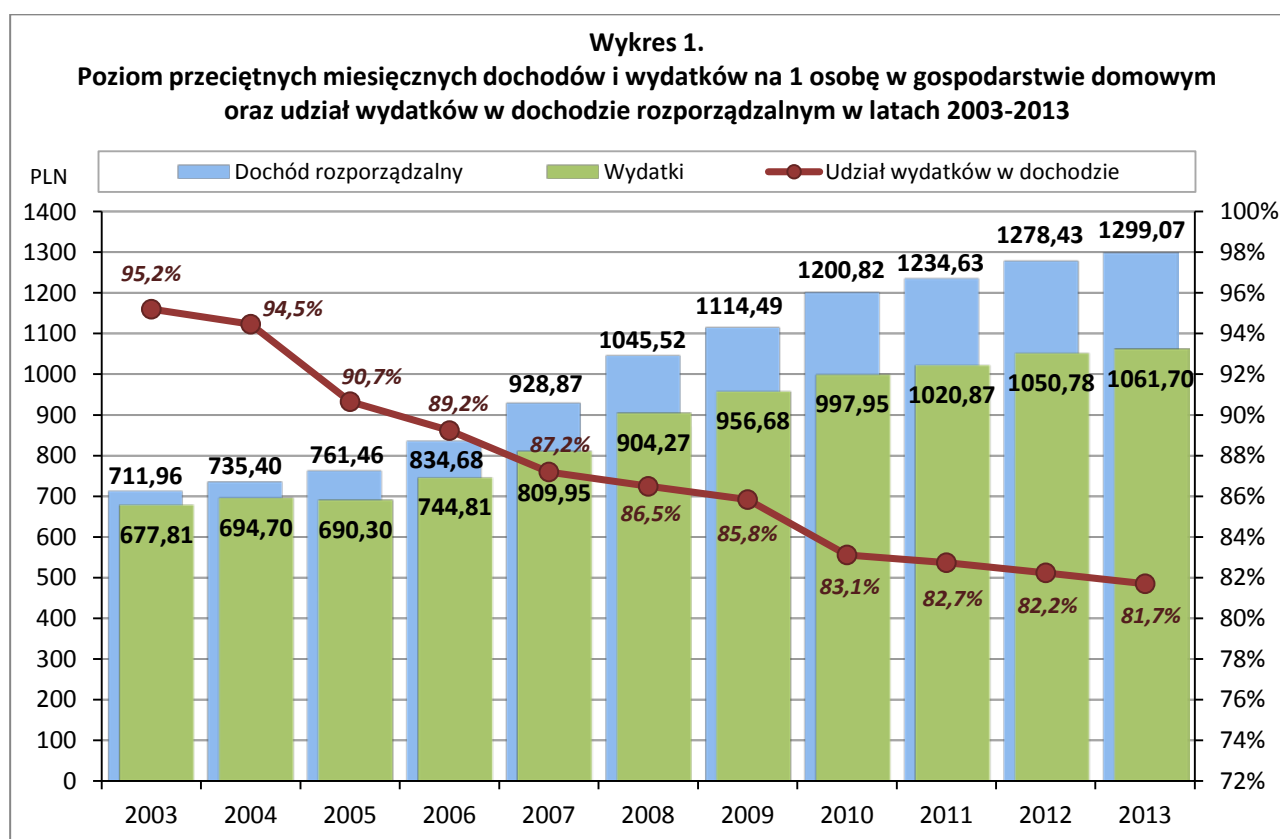

Sytuacja gospodarstw domowych w 2013 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych

Wstęp

W 2013 r. w gospodarstwach domowych ogółem przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w zaokrągleniu do 1 zł ukształtował się na poziomie 1299 zł i był realnie wyższy o 0,7% od dochodu z roku 2012¹.

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę w 2013 r. wyniosły 1062 zł i pozostały realnie na tym samym poziomie jak w roku 2012². Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły średnio 1018 zł i były realnie wyższe niż w 2012 r. o 0,3%.

¹ W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane za lata 2010-2013 uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (za lata 2003-2009 - z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002), co powoduje różnice w stosunku do danych za lata 2010-2012 publikowanych wcześniej a uogólnionych na podstawie wyników NSP 2002.

² Ze względu na trwające przeliczenia dla lat ubiegłych wynikające z wprowadzenia od 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla lat wcześniejszych podano według klasyfikacji COICOP/HBS, obowiązującej do roku 2012.

Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w 2013 r. stanowił 81,7% i był niższy o 0,5 p. proc. niż w 2012 roku.

Zanotowano **dalszy spadek ilościowego spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych oraz niewielki wzrost spożycia makaronów i produktów makaronowych.**

W dalszym ciągu następuje **poprawa wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania**, zwłaszcza w telewizor plazmowy lub ciekłokrystaliczny, zmywarkę do naczyń i komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu.

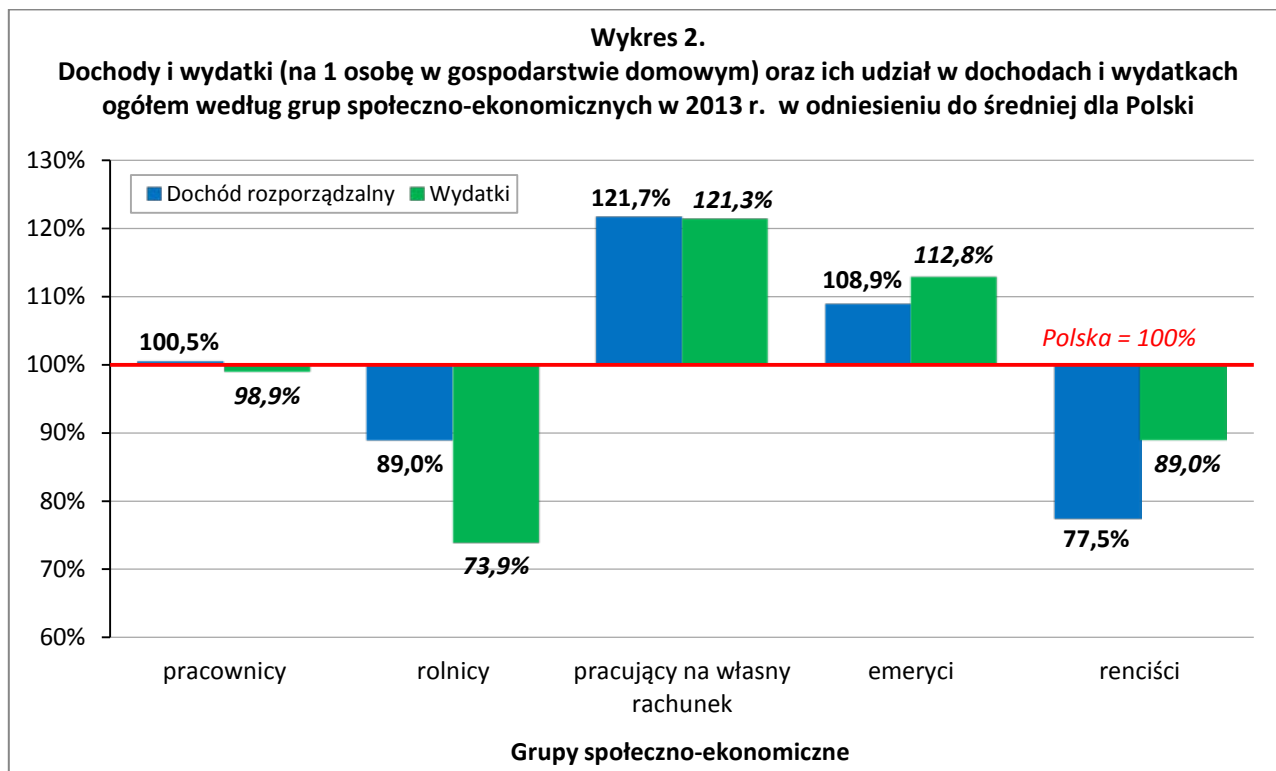
Przeciętne gospodarstwo domowe w 2013 roku zajmowało mieszkanie o powierzchni 74,5 m², składające się z 2,9 pokoi.

Podobnie jak w 2012 roku, **ponad połowa badanych gospodarstw domowych oceniała swoją sytuację materialną jako przeciętną**, prawie co czwarte gospodarstwo postrzegało ją jako raczej dobrą albo bardzo dobrą, a co piąte jako raczej złą albo złą.

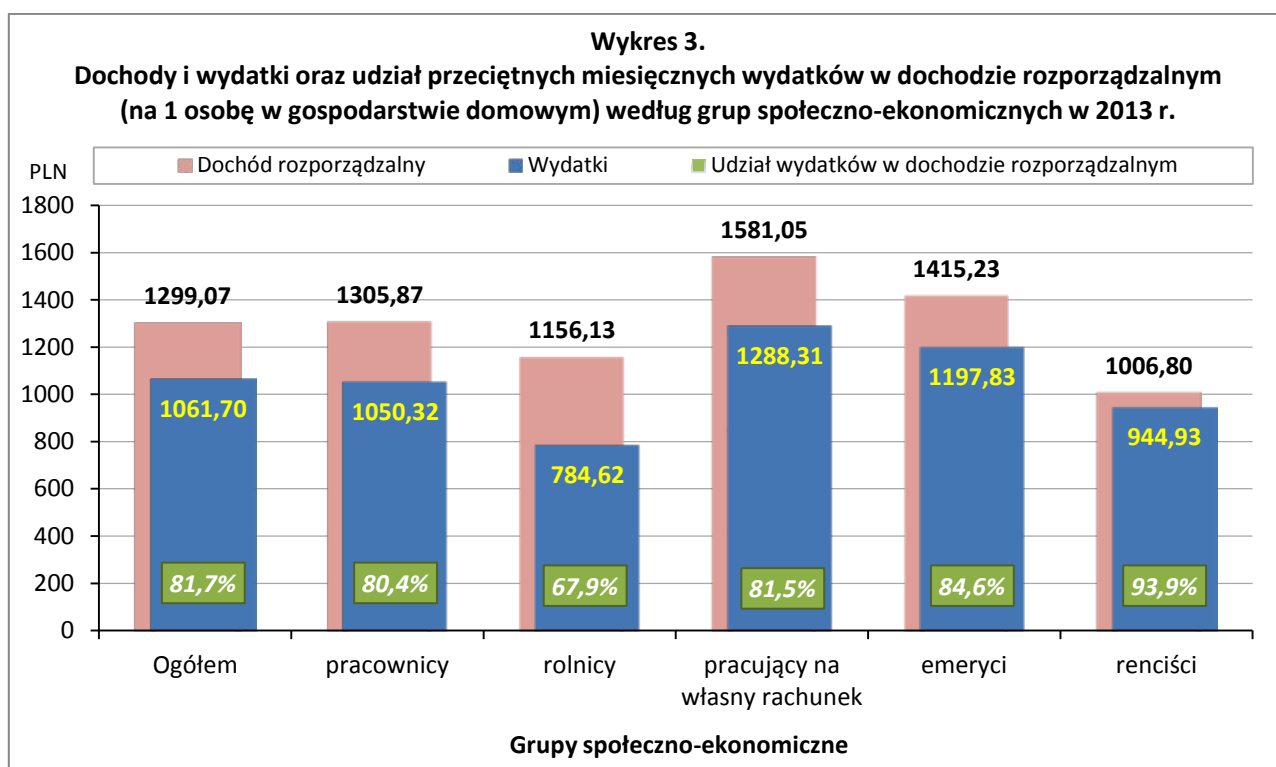
Dochody i wydatki

Zróźnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi było, podobnie jak w roku poprzednim, relatywnie duże. W 2013 r. zarówno przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny, jak i przeciętne miesięczne wydatki na osobę, były najwyższe w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (podobnie jak w roku ubiegłym) i wynosiły odpowiednio: 1581 zł i 1288 zł. Dochód w tej grupie gospodarstw domowych był o 21,7% wyższy od dochodu w gospodarstwach ogółem, a wydatki o 21,3% wyższe od przeciętnych wydatków ogółem.

Najniższym przeciętnym dochodem rozporządzalnym na osobę, podobnie jak w roku poprzednim, dysponowały gospodarstwa rencistów (1007 zł) i był on o 22,5% niższy od przeciętnej w gospodarstwach ogółem. Natomiast najniższe wydatki, również tak jak w ubiegłym roku, odnotowano w gospodarstwach rolników (785 zł) – o 26,1% poniżej przeciętnej dla gospodarstw ogółem, co zaprezentowane zostało na wykresie 2.

Najwyższy udział wydatków w dochodach odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów - 93,9%, co może świadczyć o bardzo ograniczonych możliwościach bieżącego oszczędzania.

W 2013 r. wystąpił wzrost realnego poziomu przeciętnego dochodu rozporządzalnego ogółem o 0,7%. Miał on miejsce we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych. Najwyższy wzrost zanotowano w gospodarstwach domowych rolników (5,6%), a najniższy w gospodarstwach rencistów (0,1%).

Realny dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie wzrósł o 7,3% przy ponad 11% realnym wzroście przychodów z produkcji rolniczej i wzroście realnych nakładów na tę produkcję o 12,6%. Dopłaty związane z użytkowaniem gospodarstwa rolnego³ spadły realnie o 7,4%.

W 2013 roku struktura dochodu rozporządzalnego według głównego źródła pozyskania nie uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego.

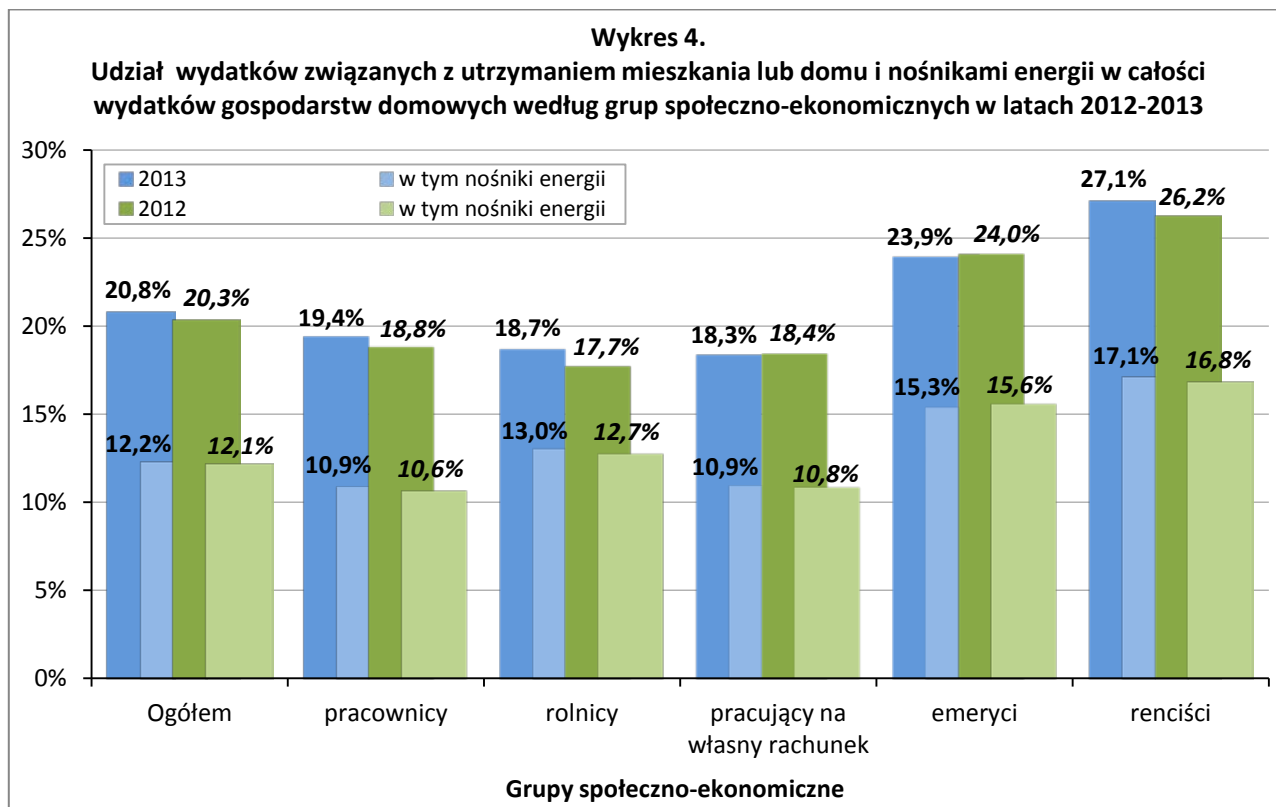
Ponownie najwyższy udział dochodów z głównego źródła utrzymania osiągały gospodarstwa domowe pracowników (84,4%), a najniższy gospodarstwa domowe rolników (70,3%).

W 2013 roku w większości grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych wystąpił niewielki realny wzrost przeciętnych wydatków (od 0,2% w grupie pracowników do 1,8% w grupie emerytów) w stosunku do roku 2012. Jedynie w grupie gospodarstw domowych rolników wystąpił nieznaczny realny spadek średnich wydatków (o 0,3%) w stosunku do roku poprzedniego.

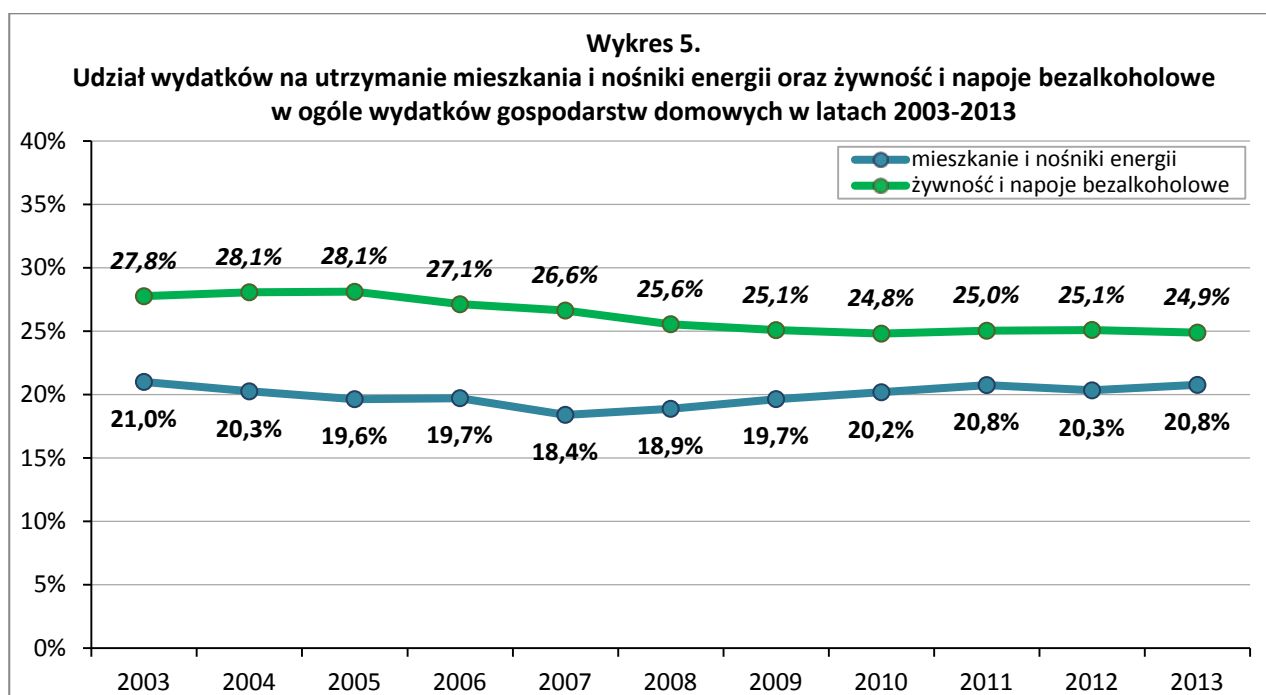
Nadal najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych miały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – 24,9%, przy czym w gospodarstwach pracujących na własny rachunek stanowiły one 21,2%, a w gospodarstwach rolników – 31,5% wszystkich wydatków.

Poważną pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły również wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii, a ich udział w wydatkach ogółem wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,5 p. proc. do 20,8%. Wzrost udziału tego typu wydatków miał miejsce w grupach gospodarstw domowych pracowników, rolników i rencistów, natomiast w grupach gospodarstw pracujących na rachunek własny oraz emerytów wystąpił nieznaczny spadek.

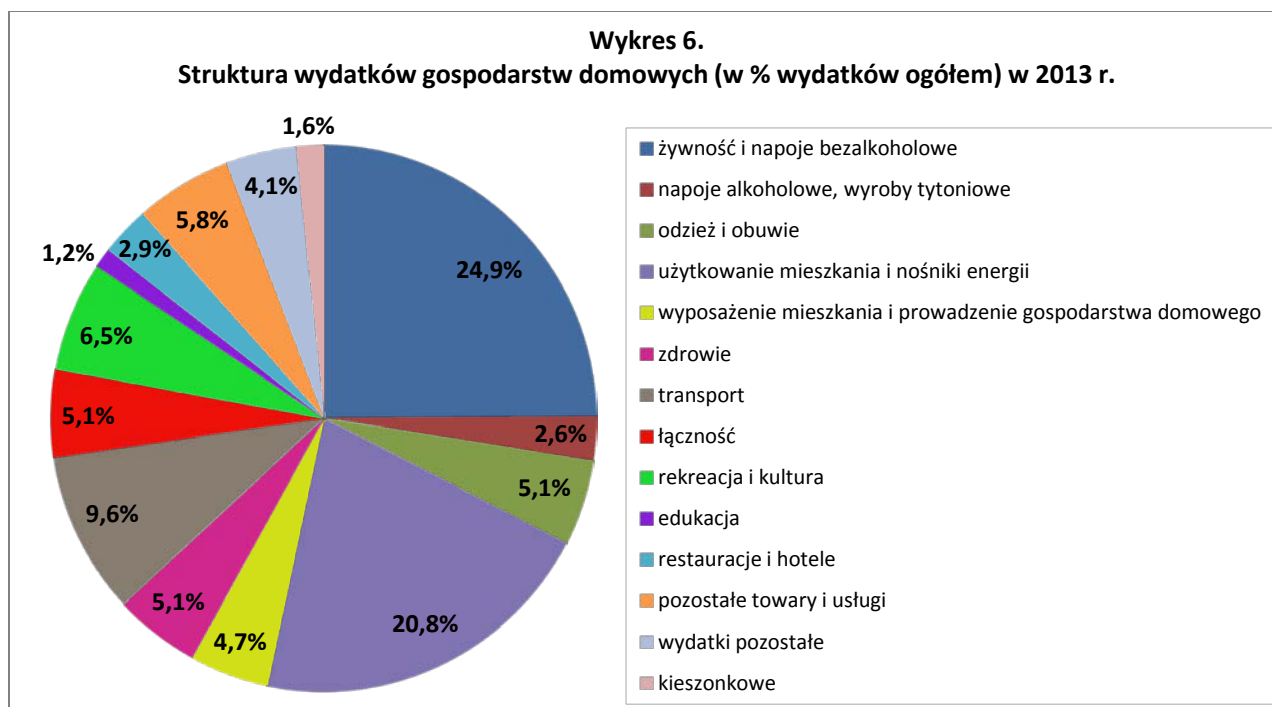
³ Należy pamiętać, że płatności bezpośrednie są wypłacane w okresie od 1 grudnia do 30 czerwca roku następnego.

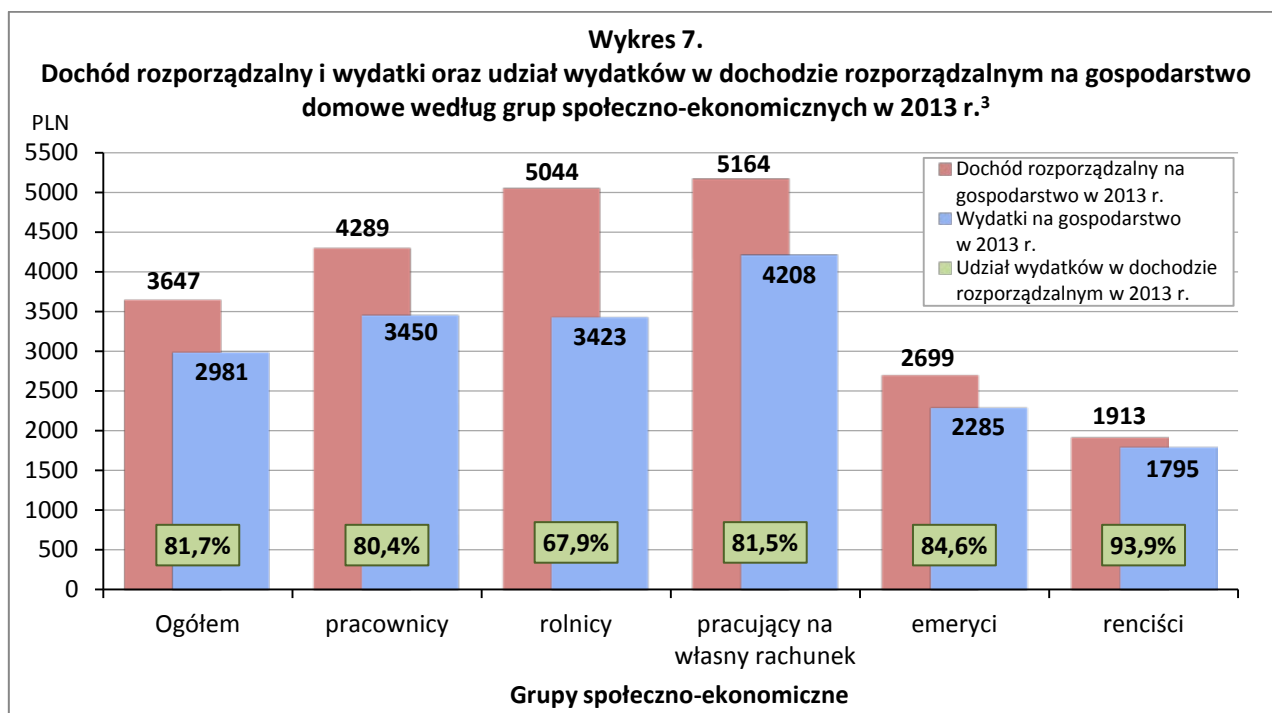
W ciągu ostatniego dziesięciolecia udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w ogóle wydatków gospodarstw domowych systematycznie spadał do roku 2009, a w następnych latach utrzymał się na zbliżonym poziomie ok. 25%. Natomiast udział wydatków na utrzymanie mieszkania i nośniki energii nieznacznie spadał w latach 2003-2007, a w latach 2008-2011 wzrósł do ok. 21%. Różnica pomiędzy udziałami tych grup wydatkowych wyniosła w 2013 r. ok. 4 p. proc. i była ponad dwukrotnie mniejsza niż w roku 2005.

Zmiany udziału w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych między 2013 a 2012 rokiem w przypadku pozostałych grup towarów i usług konsumpcyjnych wyniosły od -1,6 p. proc. dla wydatków na rekreację i kulturę do 1,1 p. proc. w przypadku wydatków na łączność.

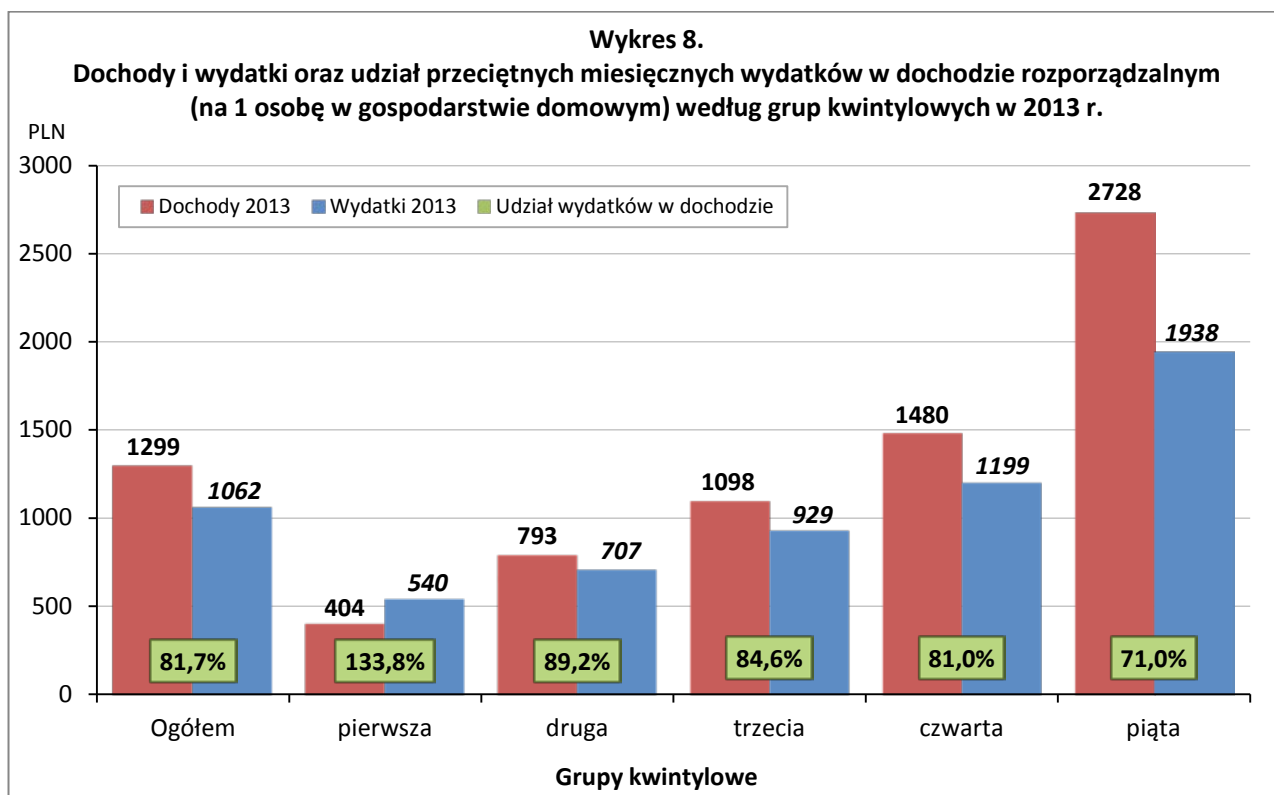
Na wykresie 7 przedstawiono przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki w przeliczeniu na gospodarstwo domowe.

⁴ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych ogółem w 2013 r. wynosiła – 2,76; w grupie pracowników – 3,20; rolników – 4,02; pracujących na własny rachunek – 3,20; emerytów – 1,96; rencistów – 1,95.

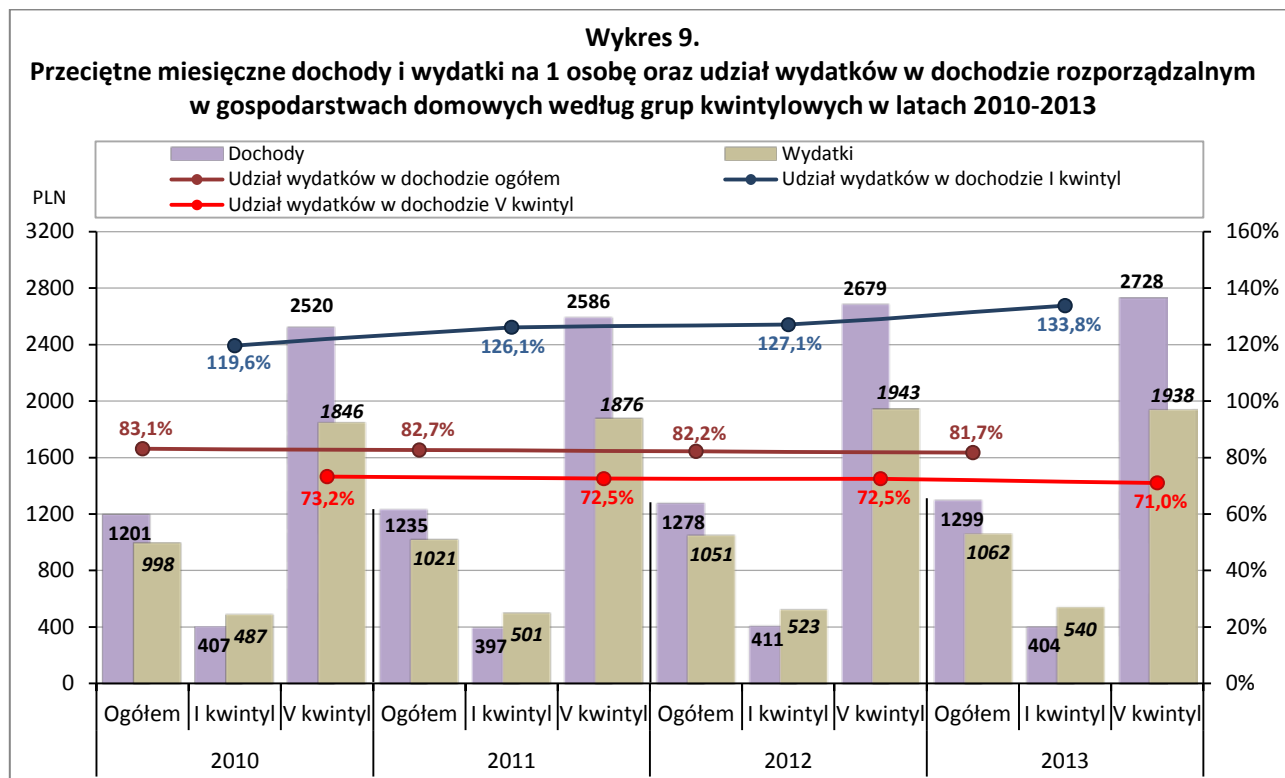
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) wyniósł 2728 zł na osobę i był prawie siedmiokrotnie wyższy od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa). W przypadku wydatków średnia w V grupie kwintylowej wynosiła 1938 zł i była ponad 3,5-krotnie wyższa niż w I grupie kwintylowej.

W gospodarstwach ogółem 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej (podobnie jak w roku poprzednim), dysponowało około 42,0% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych, podczas gdy 20% osób pozostających w sytuacji najgorszej – 6,2%.

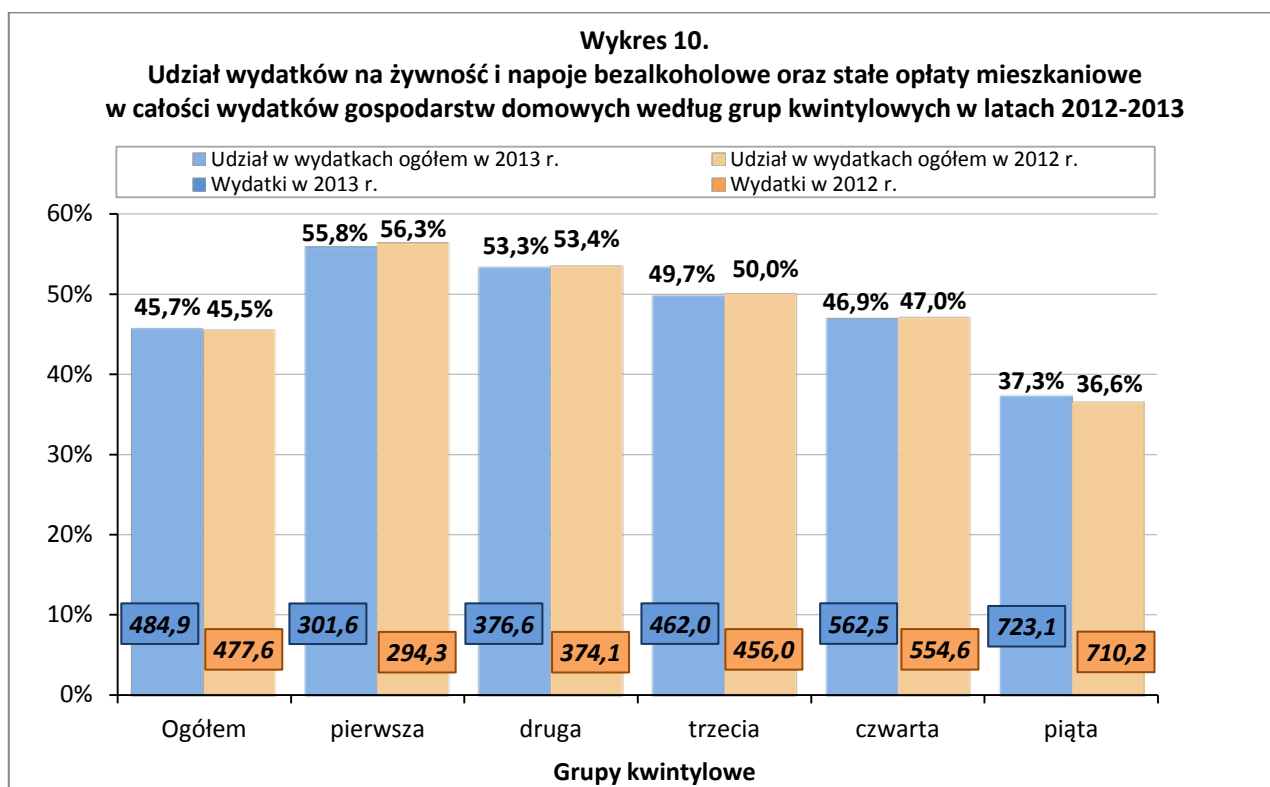

Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w najwyższej grupie kwintylowej wyniósł 71,0%, a w najniższej 133,8%, co oznacza, że gospodarstwa najbiedniejsze były zmuszone korzystać ze swoich oszczędności bądź pożyczek lub kredytów.

Zróźnicowanie między 20% najbogatszych gospodarstw domowych a 20% tych najuboższych pogłębia się, co obrazuje wykres 9.

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych jest czynnikiem wyraźnie różnicującym poziom i strukturę wydatków. Wyraża się to m.in. większym obciążeniem budżetów rodzin najuboższych wydatkami na zaspokojenie podstawowych potrzeb, tj. wydatkami na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na stałe opłaty mieszkaniowe (opłaty na rzecz właścicieli, za zaopatrywanie w wodę i inne usługi związane z zamieszkiwaniem oraz nośniki energii).

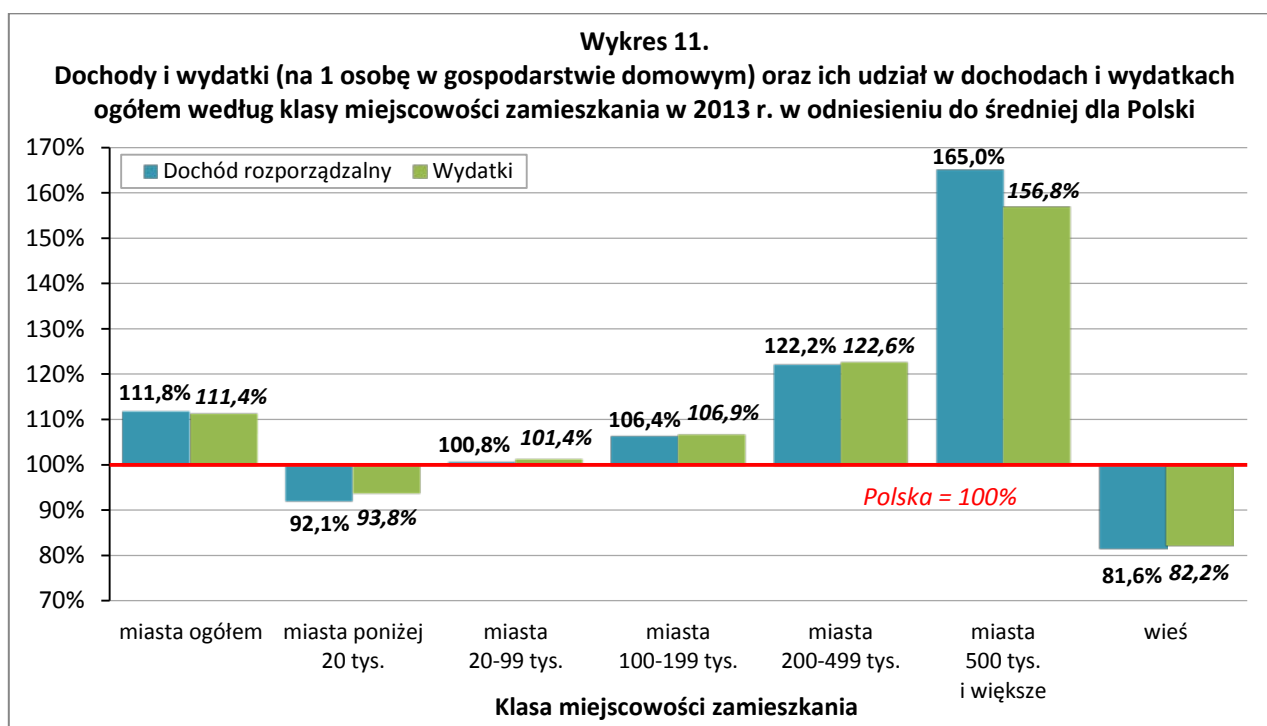

W budżetach 20% osób o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) wydatki te stanowiły łącznie 55,8%, zaś u 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) – jedynie 37,3% wydatków ogółem. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w grupie najbogatszych były prawie dwukrotnie wyższe niż w grupie najuboższych, a w przypadku wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii ponad trzykrotnie wyższe.

W porównaniu z rokiem poprzednim relacja między poziomami wydatków ogółem osób najbogatszych (V grupa kwintylowa) i najbiedniejszych (I grupa kwintylowa) w gospodarstwach domowych była bardzo podobna.

W 2013 r., tak jak w okresie lat 2010-2012, przeciętne wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe na 1 osobę w grupie najzamożniejszych były niespełna dwukrotnie wyższe niż w grupie najuboższych. Zdecydowanie większa różnica wystąpiła w wysokości wydatków na towary i usługi nieżywnościowe (np. wydatki na restauracje i hotele oraz edukację były siedem razy wyższe w grupie najzamożniejszych niż najuboższych, wydatki na zdrowie, transport, rekreację i kulturę – ponad pięć razy wyższe).

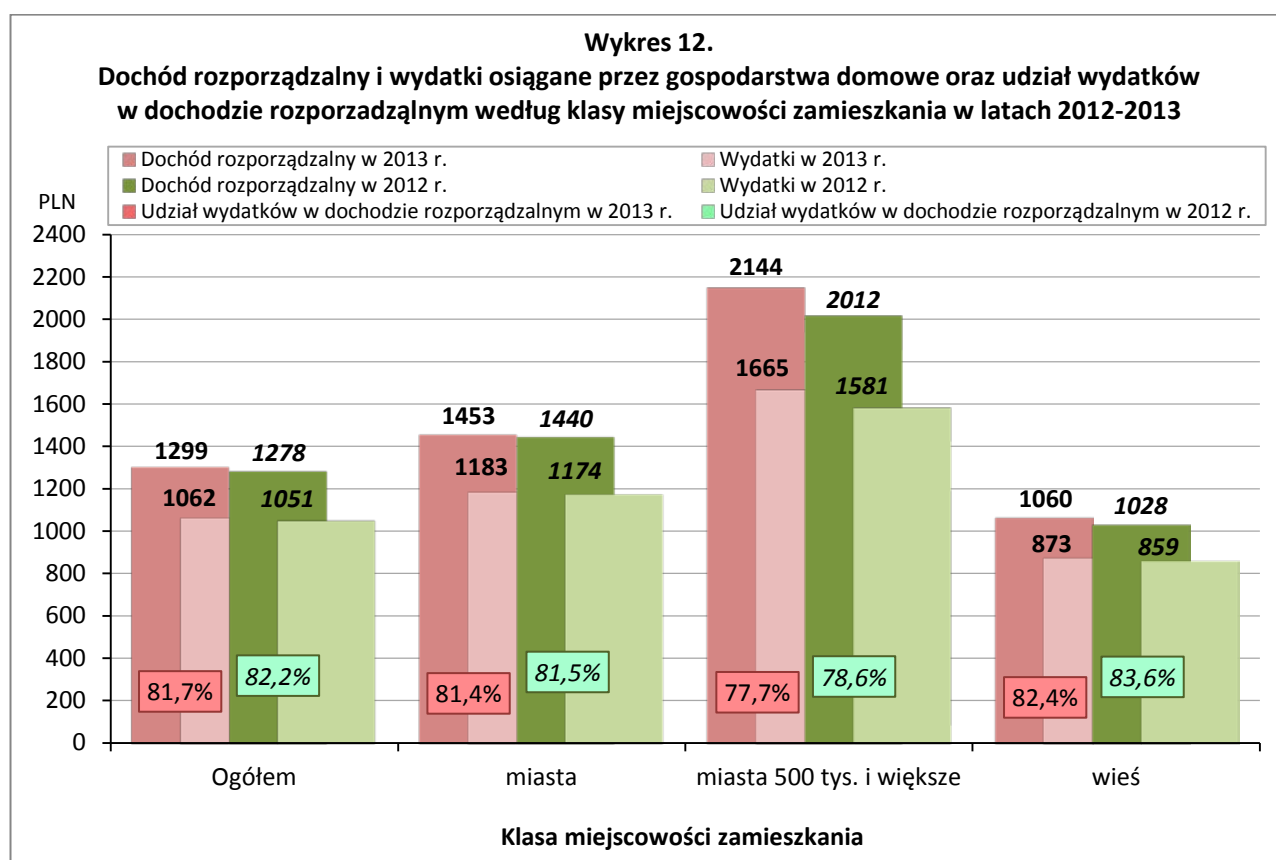
Czynnikiem istotnie różnicującym poziom, dynamikę i strukturę dochodów oraz wydatków gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania.

Dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących w miastach był o 37,0% wyższy niż na wsi, a w stosunku do średniej ogólnopolskiej w miastach był wyższy o 11,8%, a na wsi niższy o 18,4%. Różnice te wynikały nie tylko z wysokości dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa domowe, ale były również związane z większą liczbą osób

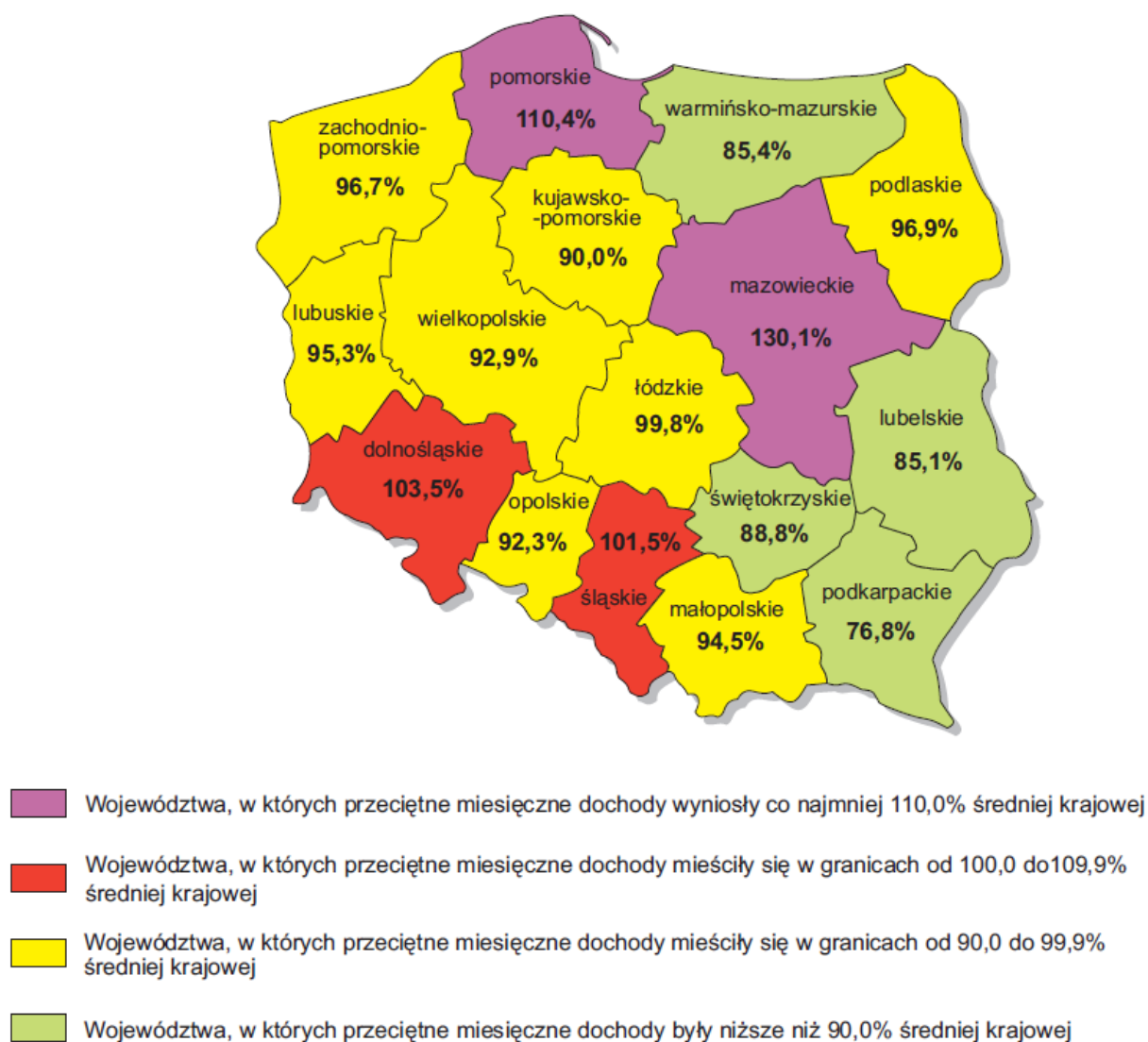
wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś (przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych zamieszkujących wieś wyniosła 3,2, a w miastach – 2,5). Podobnie przedstawiały się wydatki gospodarstw domowych. Wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących w miastach były o 35,5% wyższe niż na wsi, a w stosunku do średniej ogólnopolskiej w miastach były wyższe o 11,4%, a na wsi niższe o 17,8%.

W miastach powyżej 500 tys. mieszkańców przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był aż o 65,0% wyższy niż przeciętnie w kraju i było to o 7,6 p. proc. więcej niż przed rokiem. Natomiast wydatki były wyższe od przeciętnych krajowych o 56,8% i było to o 6,4 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Udział wydatków w dochodzie wahał się od 77,7% w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. do 82,4% w gospodarstwach domowych zamieszkujących wieś. W porównaniu do 2012 roku zarejestrowano spadek udziału wydatków w dochodzie w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców o 0,9 p. proc., a na wsi o 1,3 p. proc.

Mapa 1.
Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę
w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2013 r.

W 2013 roku w województwie mazowieckim, pomorskim, dolnośląskim i śląskim dochód rozporządzalny na osobę był wyższy od średniej krajowej. Zdecydowanie najwyższymi dochodami dysponowały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego (1690 zł) i były one o 30,1% wyższe niż przeciętny krajowy dochód na osobę. Najniższe dochody zarejestrowano w województwie podkarpackim (ok. 998 zł) i miały one wartość o 23,2% poniżej średniej krajowej.

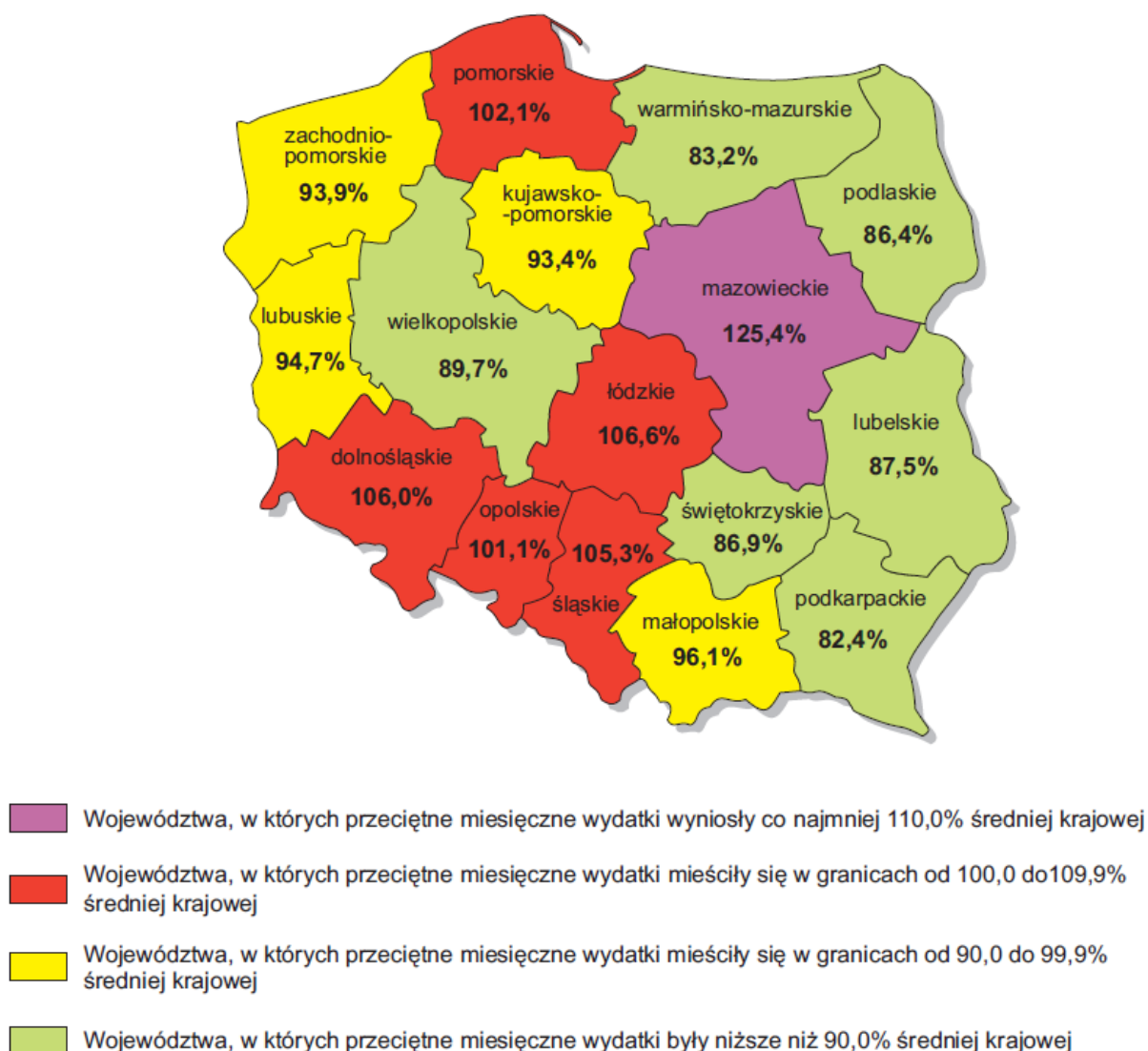
Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym średnim dochodem na osobę w województwach w 2013 roku wyniosła 53,3 p. proc.

Przeciętne miesięczne wydatki powyżej średniej dla Polski w 2013 r. odnotowano w województwach: mazowieckim, łódzkim, dolnośląskim, śląskim, pomorskim i opolskim. W województwie mazowieckim przeciętne miesięczne wydatki na osobę były wyższe niż

przeciętne dla Polski ogółem o 25,4%. Najniższe wydatki na 1 osobę odnotowano w województwie podkarpackim – mniejsze o 17,6% od średniej dla całego kraju.

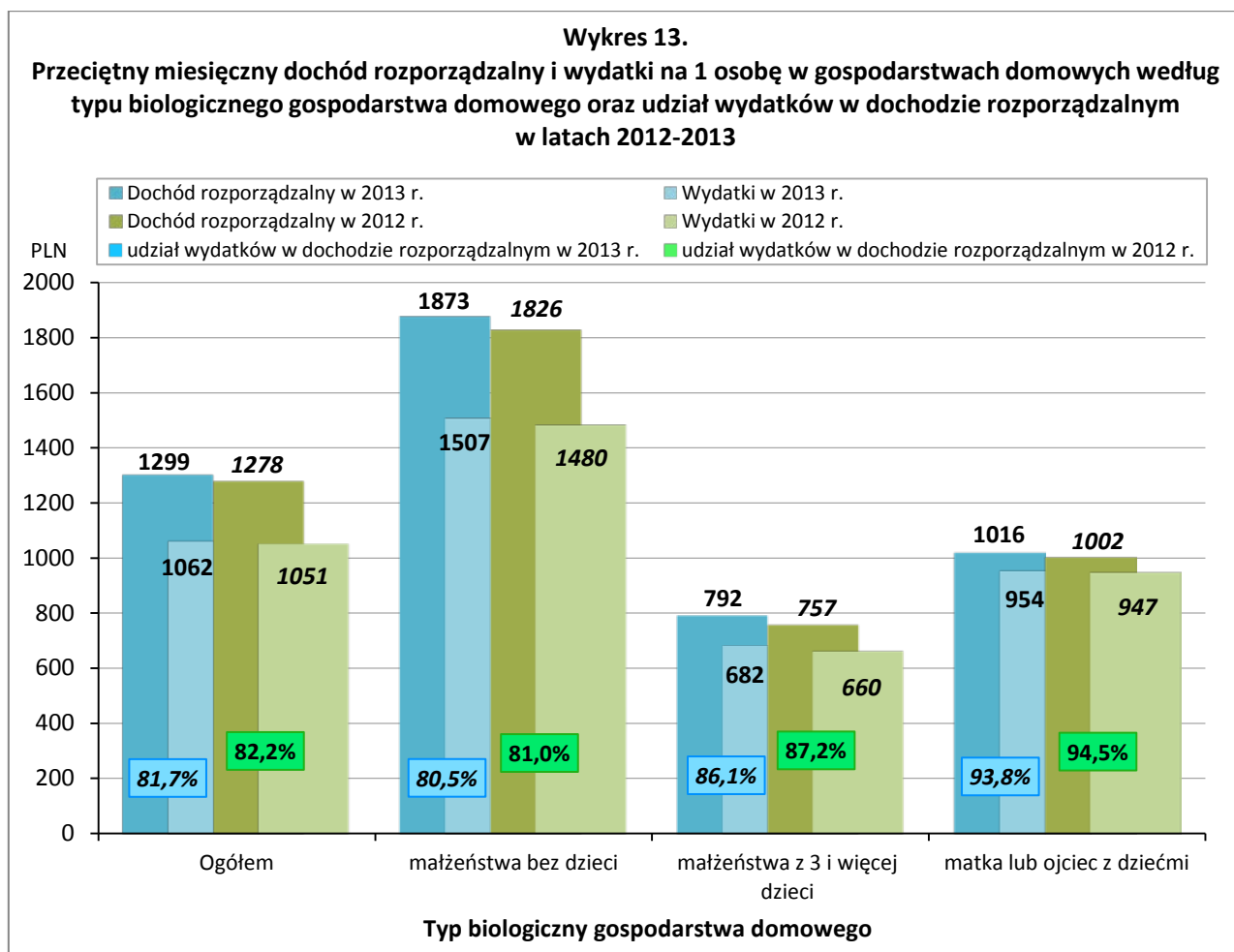
Rozpiętość pomiędzy najwyższymi a najniższymi średnimi wydatkami na osobę w województwach w stosunku do średniej krajowej w 2013 roku wyniosła 43,0 p. proc. Warto podkreślić, że **skala zróżnicowania średnich wydatków gospodarstw domowych okazała się niższa niż w przypadku dochodów o 10,3 p. proc.**

Mapa 2.
Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2013 r.

W najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa⁵ bez dzieci, których przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 44,2% powyżej średniej krajowej, a przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 42% niż przeciętne wydatki gospodarstwa domowego.

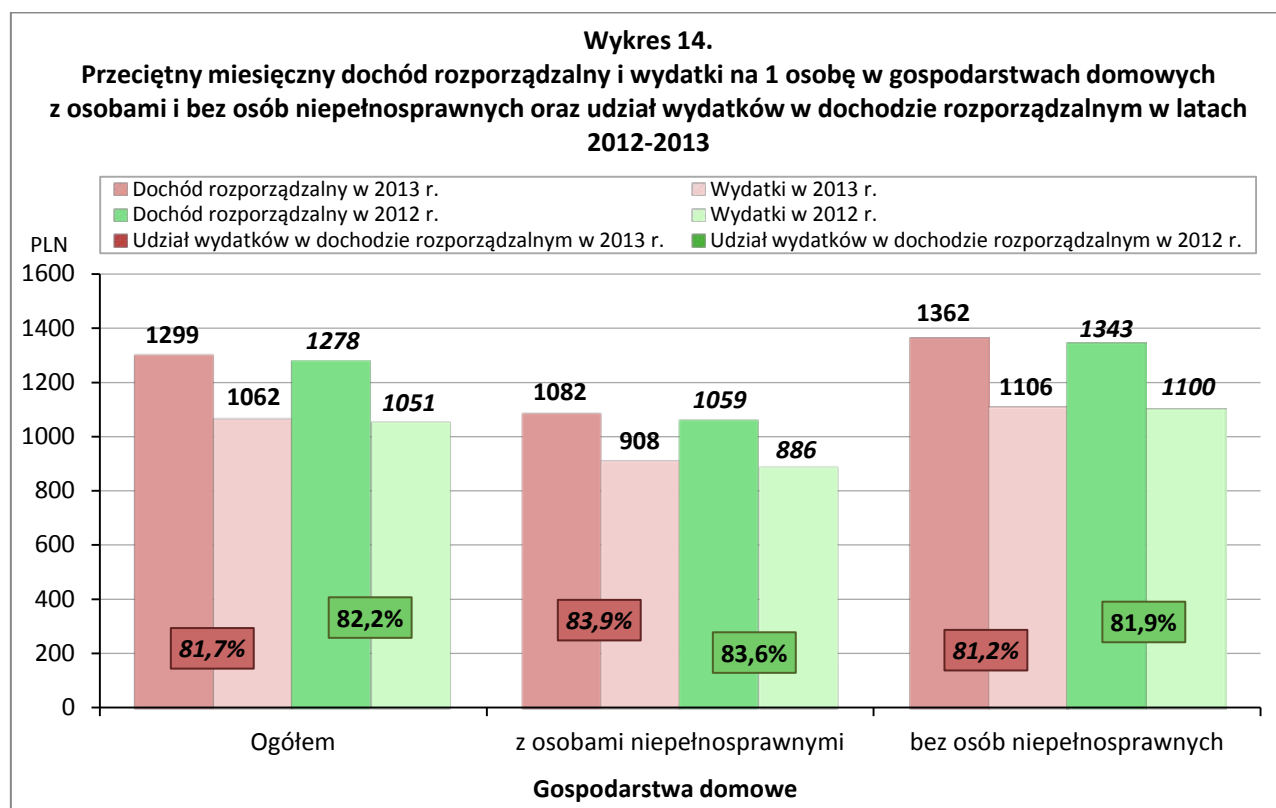
W najgorszej sytuacji materialnej były małżeństwa posiadające troje i więcej dzieci na utrzymaniu, których przeciętny dochód rozporządzalny na osobę był niższy o 39,1%, a wydatki na osobę były niższe o 35,8% niż średnia krajowa.

Poniżej przeciętnej krajowej, o 16,7%, kształtował się średni miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych, które miały w swoim składzie osobę niepełnosprawną.

Również wydatki gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi były o 14,5% niższe od przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach ogółem.

⁵ Do grupy tej dołączono także osoby żyjące w związkach nieformalnych.

Spożycie ilościowe żywności

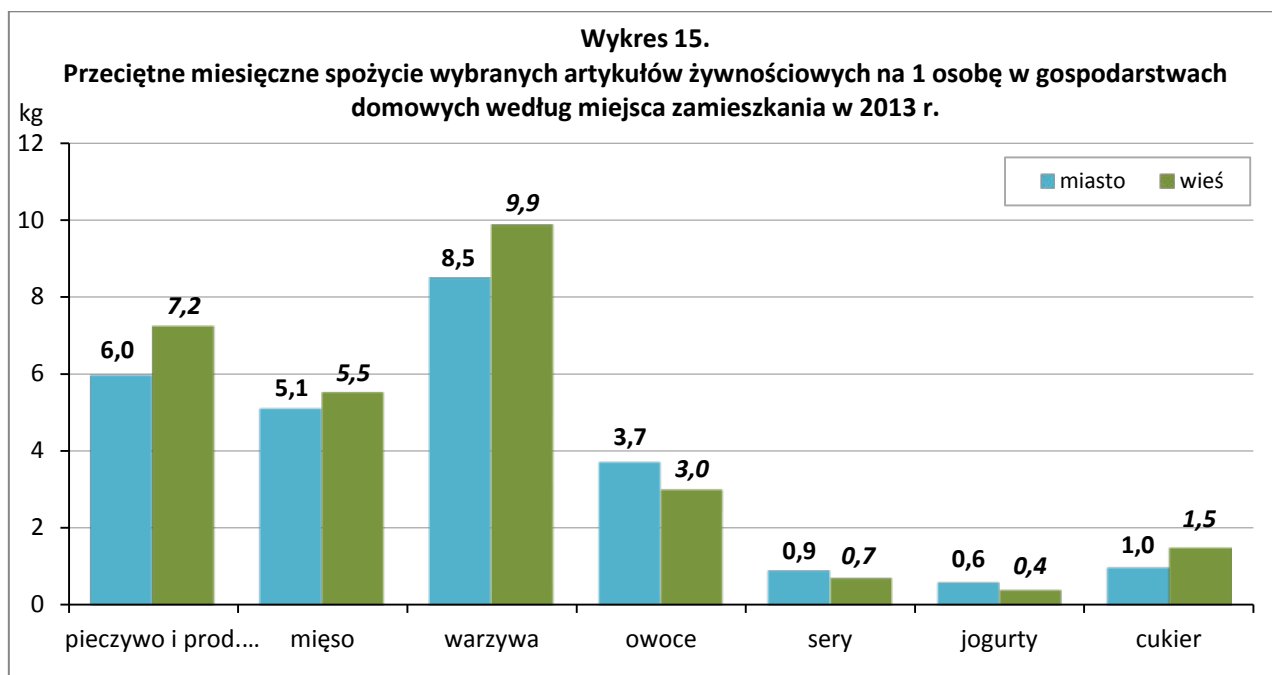
Systematycznie spada przeciętne miesięczne spożycie na osobę większości podstawowych artykułów żywnościowych.

W 2013 r. najbardziej spadło spożycie ryb (o 19,0%), serów (o 12,6%), wędlin i przetworów mięsnych (o 11,6%) oraz tłuszczów zwierzęcych (o 10,5%). Zmniejszyło się również spożycie owoców (o 0,6%), dla których w roku poprzednim zanotowano największy wzrost.

W 2013 r. wzrosło jedynie spożycie makaronu i produktów makaronowych (o 2,8%), a spożycie masła pozostało na tym samym poziomie.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych zależy od dochodów gospodarstwa domowego. Wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw rośnie poziom spożycia niektórych artykułów żywnościowych. Podobnie jak w latach poprzednich, w gospodarstwach domowych ogółem osiągających najwyższe dochody (V grupa kwintylowa) spożywano przeciętnie miesięcznie na osobę w gospodarstwie domowym w porównaniu z rodzinami o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) więcej: mięsa wołowego (ponad 5-krotnie), masła i wód mineralnych i źródlanych (3-krotnie), soków owocowych (2,7-krotnie), jogurtów, owoców i ryb (2,5-krotnie), soków warzywnych i owocowo-warzywnych (2,3-krotnie), ponad dwa razy więcej serów. Natomiast w gospodarstwach domowych o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) spożywano więcej pieczywa, ziemniaków, cukru oraz margaryny i innych tłuszczów roślinnych.

Spożycie żywności jest silnie powiązane z miejscem zamieszkania. Gospodarstwa domowe zamieszkujące tereny wiejskie w porównaniu z gospodarstwami domowymi w miastach charakteryzują się nieco innym modelem żywienia, co zostało przedstawione na wykresie 15.

Mieszkańcy miast obok owoców, serów i jogurtów w porównaniu z mieszkańcami wsi spożywali przeciętnie miesięcznie w przeliczeniu na 1 osobę więcej wód mineralnych lub źródlanych, soków owocowych, ryb, soków warzywnych, natomiast mniej mleka, jaj oraz mięsa warzyw, cukru, pieczywa i produktów zbożowych.

Wystąpiły pewne różnice w modelu spożycia artykułów żywnościowych pomiędzy województwami zilustrowane w tablicy 1.

Tablica 1. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych według województw

Produkty:	Największe spożycie:	(kg, l)	Najmniejsze spożycie:	(kg, l)
pieczywo	świętokrzyskie	4,9	pomorskie, dolnośląskie	3,6
mięso	podlaskie	6,2	podkarpackie	4,7
	lubuskie	6,1	wielkopolskie	4,8
mleko	podkarpackie	4,2	śląskie, wielkopolskie	2,8
owoce	mazowieckie	3,8	wielkopolskie	2,9
			opolskie	3,1
warzywa	świętokrzyskie	10,7	wielkopolskie	7,7
	lubelskie	10,4	pomorskie	8,1

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania

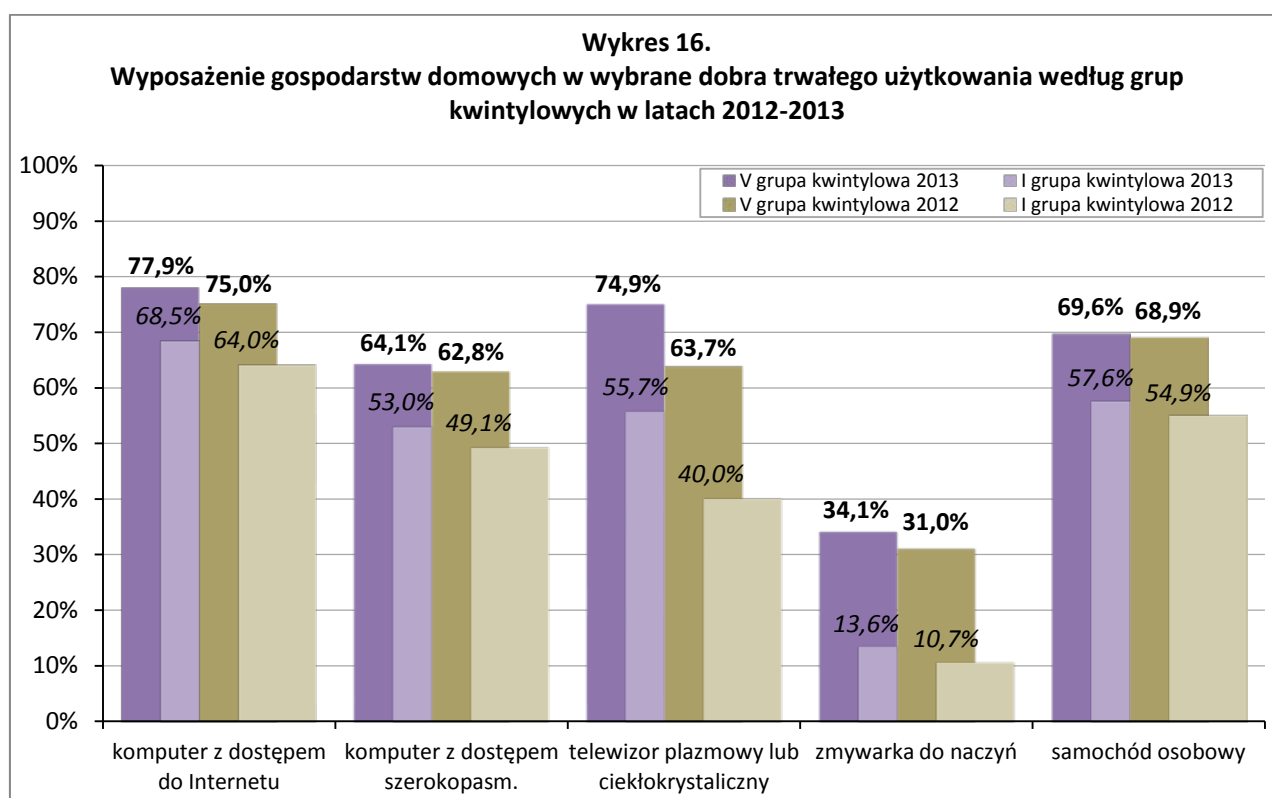
W roku 2013 w stosunku do roku poprzedniego nastąpiła niewielka poprawa wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. Odnotowano, podobnie jak w roku 2012, wysoką dynamikę wzrostu wyposażenia gospodarstw domowych w telewizor plazmowy lub ciekłokrystaliczny i zmywarkę do naczyń, poprawa wystąpiła również w przypadku takich przedmiotów trwałego użytkowania, jak: aparat fotograficzny cyfrowy, komputer z dostępem do Internetu, w tym z dostępem szerokopasmowym, telefon komórkowy, kuchenka mikrofalowa, motocykl, skuter, motorower, samochód osobowy, pralka automatyczna.

Najlepiej w te urządzenia wyposażone były gospodarstwa pracujących na własny rachunek oraz gospodarstwa pracowników, natomiast największą dynamikę wzrostu w stosunku do 2012 roku odnotowano w gospodarstwach rencistów oraz rolników.

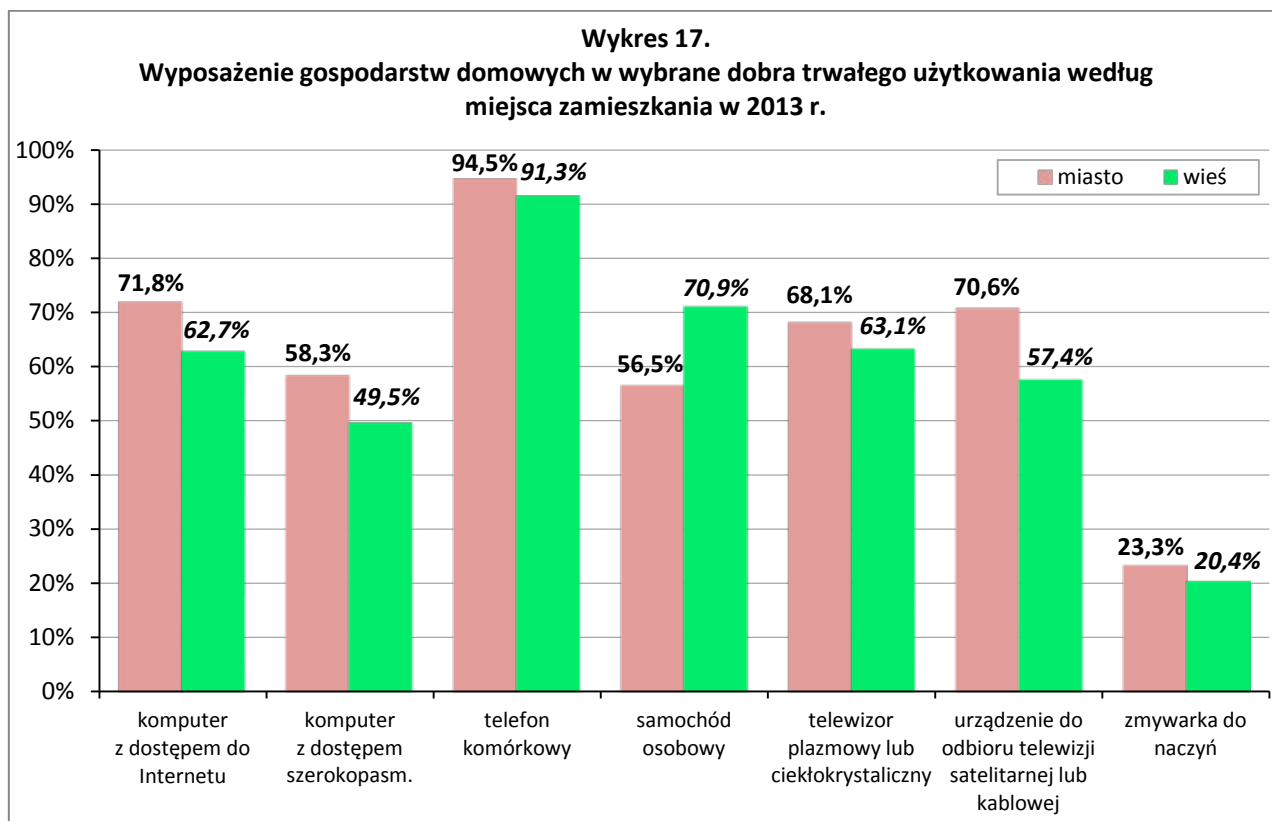
Wraz z poprawą wyposażenia gospodarstw domowych w urządzenia zaawansowane technologicznie, wystąpił spadek w przypadku wyposażenia w urządzenia tzw. starej generacji: odbiorniki kineskopowe oraz pralki i wirówki elektryczne, a także w przypadku wyposażenia w komputery bez dostępu do Internetu.

Zróżnicowanie wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania w dużym stopniu zależy od sytuacji materialnej gospodarstwa domowego.

Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wyposażone niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa), ale różnice te zmniejszają się dla większości kategorii.

Gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta były lepiej wyposażone w nowocześniejszy sprzęt niż gospodarstwa domowe mieszkające na wsi. Jednak samochód osobowy, posiadał większy odsetek gospodarstw domowych na wsi, co było związane z rzadszą siecią komunikacji publicznej i większymi odległościami do pokonania. Ilustruje to poniższy wykres 17.

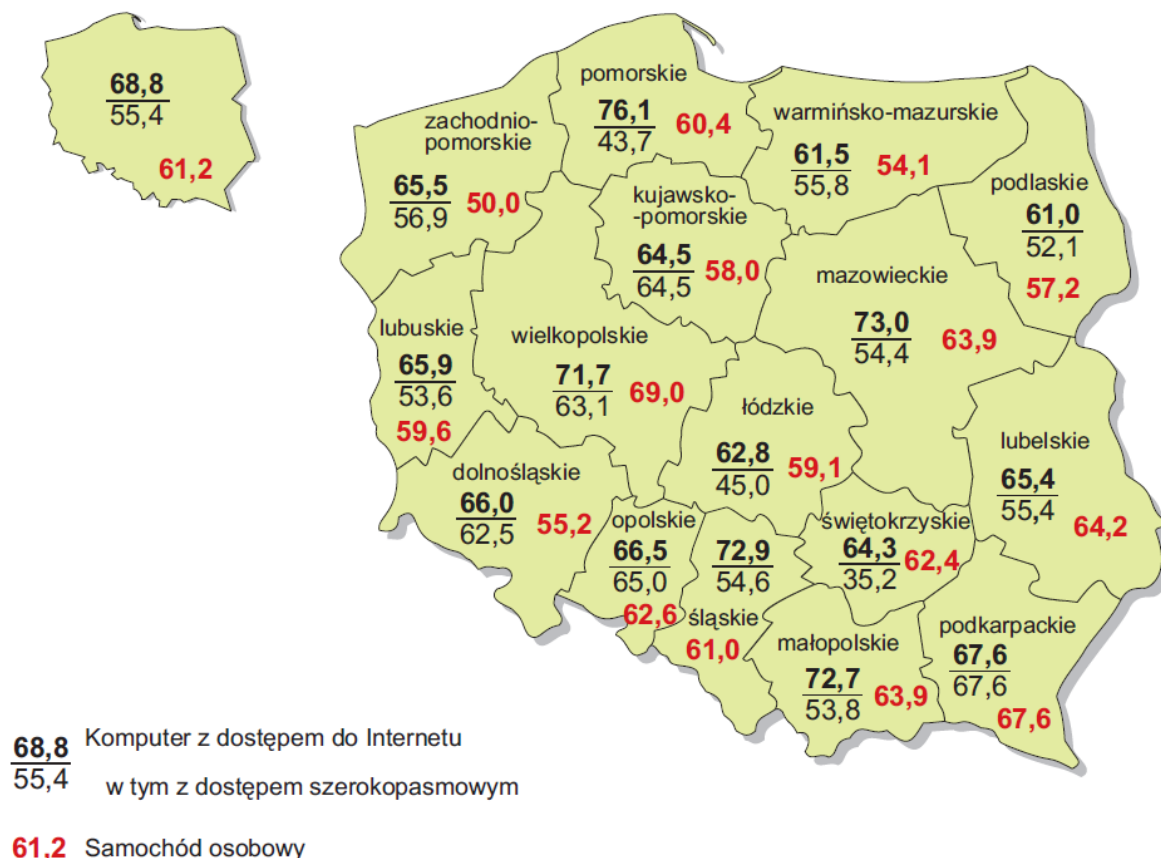

W przypadku wyposażenia gospodarstw domowych w telewizor plazmowy lub ciekłokrystaliczny, komputer z dostępem do Internetu, w tym z dostępem szerokopasmowym oraz zmywarkę do naczyń dynamika wzrostu była większa na wsi niż w mieście.

Wystąpiły znaczące różnice w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania w poszczególnych województwach. W przypadku wyposażenia w komputer z dostępem do Internetu liderami były województwa: pomorskie, mazowieckie, śląskie, małopolskie i wielkopolskie. W tych pięciu województwach dostęp do Internetu nie był jednak równoznaczny z dostępem szerokopasmowym. Dostęp do Internetu szerokopasmowego był najwyższy w województwach: podkarpackim, opolskim i kujawsko-pomorskim. W tych trzech województwach dostęp do Internetu oraz Internetu szerokopasmowego był na takim samym poziomie. Najwyższą dynamikę wzrostu wyposażenia w komputer z dostępem do Internetu zaobserwowano w województwach: świętokrzyskim, lubuskim, lubelskim i kujawsko-pomorskim. Natomiast w przypadku wyposażenia w szerokopasmowy dostęp do Internetu najwyższą dynamikę wzrostu odnotowano w województwach: małopolskim, zachodniopomorskim i lubelskim.

Najlepiej wyposażone w samochody osobowe były gospodarstwa domowe z województw: wielkopolskiego, podkarpackiego, lubelskiego, małopolskiego, mazowieckiego, zaś największa dynamika wzrostu wyposażenia wystąpiła w województwach: małopolskim, kujawsko-pomorskim, i podkarpackim.

Mapa 3.
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałego użytkowania
według województw w 2013 r. (w %)

Gospodarstwa małżeństw z dziećmi na utrzymaniu były zdecydowanie lepiej wyposażone w sprzęt audiowizualny i multimedialny niż gospodarstwa bez dzieci na utrzymaniu. Komputer z dostępem do Internetu posiadało 92,9% gospodarstw domowych małżeństw z dziećmi wobec 57,9% gospodarstw małżeństw bez dzieci.

Gospodarstwa domowe bez osób niepełnosprawnych były znacznie lepiej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania, a szczególnie w urządzenia zaawansowane technologicznie, niż gospodarstwa domowe z osobami niepełnosprawnymi. Komputer z dostępem do Internetu posiadało 71,9% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i jedynie 57,7% gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi. W przypadku Internetu szerokopasmowego było to odpowiednio 57,8% wobec 46,9%, a w przypadku telewizora plazmowego i ciekłokrystalicznego 68,3% wobec 59,8%.

Warunki mieszkaniowe

Przeciętne gospodarstwo domowe w 2013 roku zajmowało mieszkanie o powierzchni 74,5 m², składające się z 2,9 pokoi (w 2012 r. odpowiednio 73,1 m², 2,9 pokoi). **Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało średnio 26,5 m² powierzchni użytkowej** oraz 1 pokój (w 2012 r. – 26,0 m²).

Największą powierzchnią mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – 121,9 m².

Największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę dysponowały gospodarstwa domowe emerytów (35,2 m²) oraz rencistów (33,1 m²), co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników (22,9 m²).

Gospodarstwa domowe o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) zajmowały nieznacznie mniejsze mieszkania (74,8 m²) niż gospodarstwa o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – 78,1 m², jednak ich członkowie dysponowali blisko 2 razy większą powierzchnią przypadającą na jedną osobę (36,4 m²).

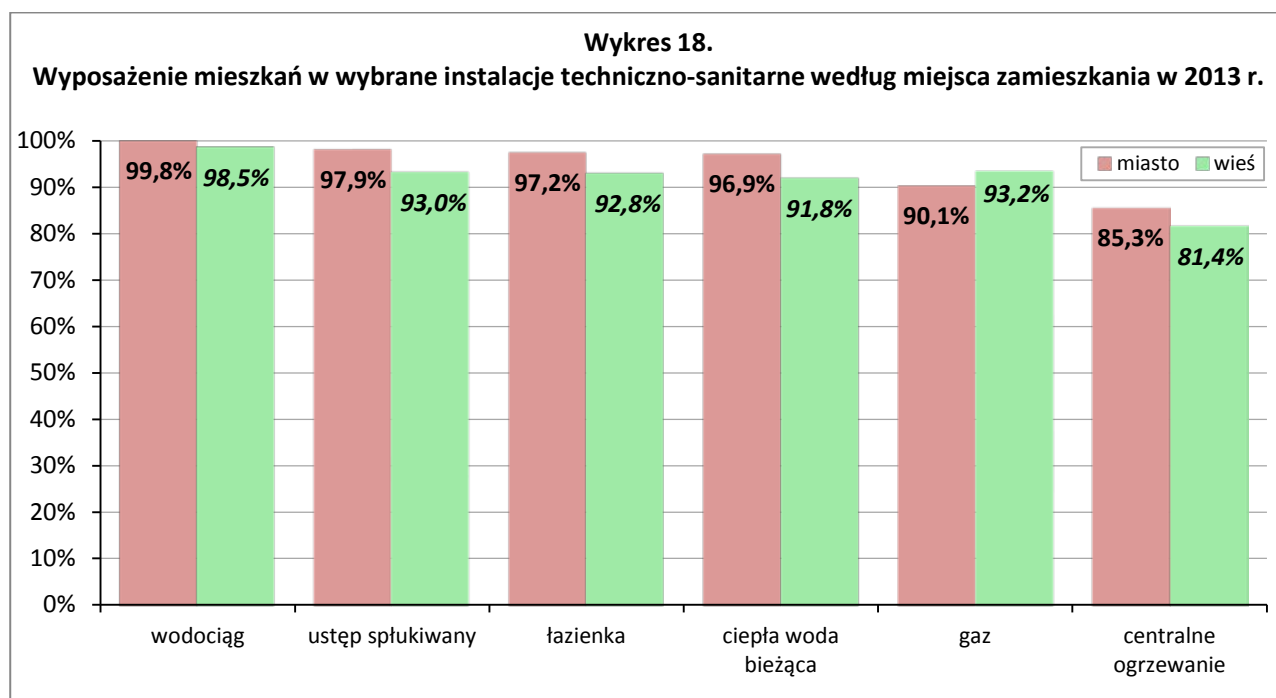
Powierzchnia użytkowa mieszkań maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców miejscowości zamieszkiwanej przez gospodarstwo domowe. Przeciętna powierzchnia mieszkań położonych na wsi (101 m²) była o około 40 m² większa, niż zlokalizowanych w miastach powyżej 500 tysięcy mieszkańców. Gospodarstwa domowe na wsi dysponowały też największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę (ok. 29 m² wobec ok. 26 m² w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców).

Okolo 38% gospodarstw domowych na wsi i 31% w miastach zamieszkiwało w mieszkaniach wybudowanych w 1960 r. lub wcześniej, natomiast ok.13% gospodarstw domowych na wsi i ok. 12% w miastach w mieszkaniach wybudowanych w 1996 r. lub później. Najwięcej gospodarstw domowych zamieszkujących w takich mieszkaniach znajdowało się w miastach liczących 500 tysięcy i więcej mieszkańców (ok.21%).

Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne systematycznie poprawiało się.

Ponad 99% gospodarstw domowych zajmowało mieszkania wyposażone w wodociąg, ok. 96% w ustęp spłukiwany i w łazienkę. Wskaźniki te minimalnie poprawiły się od 2012 roku.

Najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek oraz gospodarstwa pracowników, a najslabiej gospodarstwa rencistów. Największa różnica w tym zakresie wystąpiła w przypadku centralnego ogrzewania (12 p. proc.), ciepłej wody bieżącej oraz łazienki (ponad 8 p. proc.).

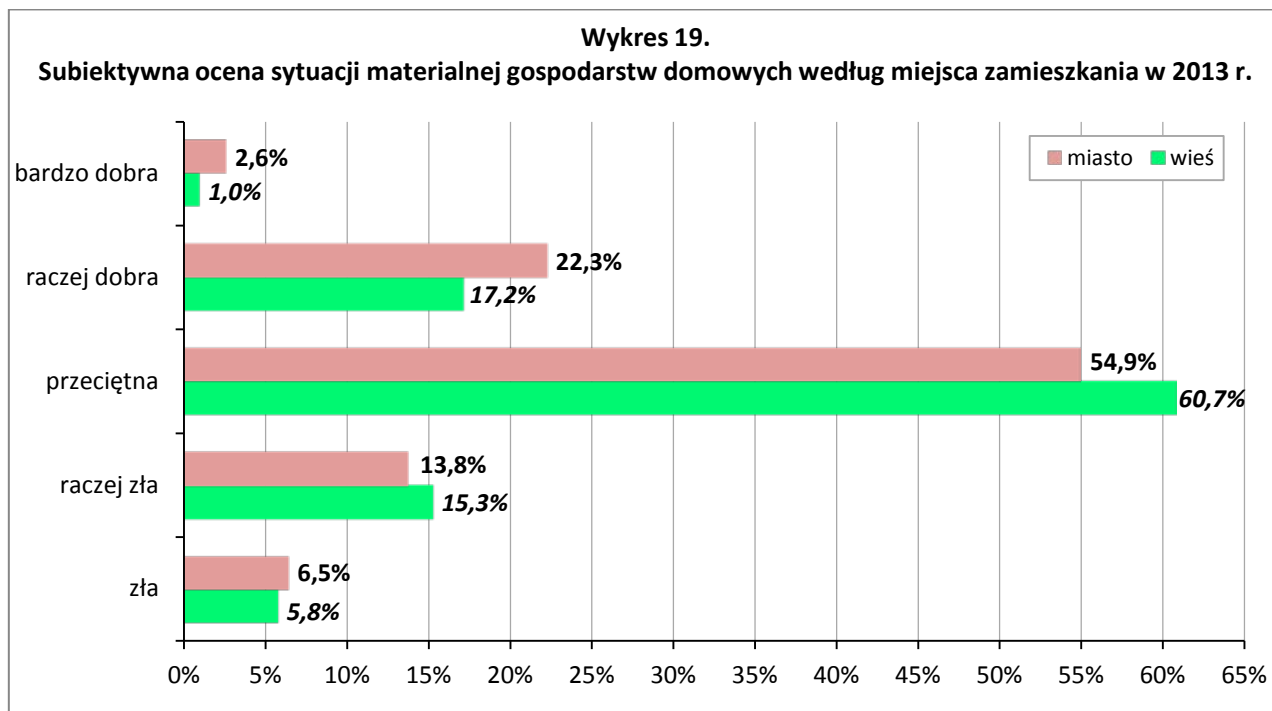
Gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta były lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne niż gospodarstwa zamieszkujące wieś. Największa różnica w tym zakresie wystąpiła w przypadku ustępu spłukiwanego i ciepłej bieżącej wody o ok. 5 p. proc.

Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa, a wyposażeniem w instalacje techniczno-sanitarne. Jedynym wyjątkiem jest gaz, z którego najrzadziej korzystają najbogatsze gospodarstwa.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

W 2013 roku, podobnie jak w 2012 roku, ponad połowa badanych gospodarstw domowych oceniała swoją sytuację materialną jako przeciętną, niemal co czwarte gospodarstwo postrzegało ją jako raczej dobrą albo bardzo dobrą, a co piąte jako raczej złą albo złą.

Najlepiej oceniały swoją sytuację materialną (bardzo dobrze lub raczej dobrze) gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek (42%) oraz gospodarstwa domowe pracowników (25,4). Zdecydowanie najgorzej oceniały swoją sytuację materialną (raczej źle lub źle) gospodarstwa rencistów (41,5%).

Zróżnicowanie ocen zależne jest również od miejsca zamieszkania gospodarstw domowych. Gorzej oceniają swoją sytuację materialną gospodarstwa mieszkające na wsi, niż mieszkańcy miast, a zwłaszcza tych o liczbie mieszkańców 500 tysięcy i więcej. Co trzecie (34,5%) gospodarstwo domowe w miastach o liczbie mieszkańców 500 tysięcy i więcej, ale mniej niż co piąte (18,2%) gospodarstwo na wsi, uznało swoją sytuację materialną jako raczej dobrą albo bardzo dobrą.

Opracowanie:

Zespół pod kierunkiem Krystyny Siwiak, naczelnik Wydziału Badania Gospodarstw Domowych

Tel. (0-22) 608-3292, e-mail: K.Siwiak@stat.gov.pl